

**ΕΚΘΕΣΗ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ του Διοικητικού Συμβουλίου του
ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΥ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ
για το Έτος 2007 από τον Πρόεδρο του Π.Ε.Σ.Ε.Α. Μηνά Ευσταθίου**

Αθήνα, 5 Απριλίου 2008

*«Με λέξεις τριμμένες, με παρομοιώσεις, μεταφορές
κι αναλογίες πασχίζω να μιλήσω –
σαν τον κωφό που θέλει να σου δείξει πως πονάει –
και μπήγει το καρφί στο μήλο». (Αλεξάνδρου Άρης, (1950), Ευθύτης Οδών, Θεσσαλονίκη)*

1. Αμφισβητούμε το Εκπαιδευτικό Σύστημα Ιεράρχησης των Γνώσεων και των Πράξεων

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Το άνοιγμα της εκπαίδευσης στο σύνολο των κοινωνικών, οικονομικών και πολιτιστικών ομάδων, σε σχέση με την εσωτερική λειτουργική τους σαφήνεια και τις κοινωνικο-πολιτιστικές συνθήκες της εμφάνισης και της ανάπτυξής τους, θεωρείται αναγκαία προϋπόθεση στην προοπτική χειραφέτησής τους, και επομένως μιας δημοκρατικής συνύπαρξής τους, καθώς η επικοινωνία, η κατανόηση κι η αλληλεγγύη θα στηρίζει αποτελεσματικά τις διάφορες περιθωριοποιημένες και αποκλεισμένες πληθυσμιακές ομάδες. Για να πραγματοποιηθεί αυτό το κοινωνικό άλμα, θα πρέπει να εγκαταλειφθεί η πολιτική του νεοφιλελευθερισμού της αγοράς, η οποία μετατρέπει το δημόσιο αγαθό της παιδείας σε εκπαιδευτικό προϊόν και πεδίο επιχειρηματικής δραστηριότητας. Παρά τις διαφημιστικές και επικοινωνιακές ρητορικές των ιδιωτικών εκπαιδευτικών οργανισμών για τη βέβαιη επιτυχία των πελατών τους, σύμφωνα με έρευνες διαπιστώνεται: α) ότι είναι συντηρητικοί, αρτηριοσκληρωτικοί και αμυντικοί μηχανισμοί, οι οποίοι δεν δέχονται εύκολα δημοκρατικές αλλαγές, και β) έχουν δύο βασικούς σκοπούς. Κατά πρώτον επιδιώκουν την ανεξέλεγκτη κερδοφορία, και κατά δεύτερον την κοινωνική και ιδεολογική αναπαραγωγή των ισχυρότερων κυρίαρχων κοινωνικών ομάδων.

Η εκπαίδευση των ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και η ένταξή τους στο σχολείο μπορεί να συνιστά θεσμό δημοσίου συμφέροντος, γιατί αναγνωρίζεται ως θεμελιώδης μηχανισμός κοινωνικής αναπαραγωγής. Όμως έχει ταυτόχρονα οικονομική, πολιτική και ιδεολογική σημασία για τη νέα οικονομία της αγοράς, και γι' αυτό οι διάφοροι κυβερνητικοί σχηματισμοί σ' όλες τις δυτικές χώρες εφευρίσκουν διάφορα νομοθετικά και πολιτικά πλαίσια για να διευκολύνουν την ιδιωτικοποίηση τόσο της εκπαίδευσης όσο και της ειδικής αγωγής. Βέβαια οι εκπαιδευτικοί θεσμοί δεν κατανοούνται ως άμεση και μηχανιστική αντανάκλαση των σχέσεων παραγωγής, αλλά ως ευρύτερη συμπύκνωση ευρύτερων κοινωνικών συγκρούσεων και συμφερόντων. Η εκπαιδευτική πολιτική, σύμφωνα με αυτήν την προβληματική, προκύπτει ως αποτέλεσμα διαμεσολάβησης συμφερόντων, τα οποία όμως δεν έχουν την ίδια δύναμη επιρροής. Η εξυπηρέτηση συγκεκριμένων συμφερόντων και η επίλυση ή μη ορισμένου τύπου εκπαιδευτικών προβλημάτων αποτελεί επιλογή που αναδεικνύει τον πολιτικό και μη ουδέτερο ρόλο του κράτους και της εκπαιδευτικής του πολιτικής. Γι' αυτό η αντιμετώπιση των αδυναμιών και των ελλείψεων του «γενικού» σχολείου δεν μπορεί να προκύψει μέσα από την άγνοια και την έλλειψη πληροφόρησης της εκπαιδευτικής πραγματικότητας, αλλά μέσα από την ακριβή γνώση και κατανόησή της. Γι' αυτό **απώτερος σκοπός του Πανελληνίου Επιστημονικού Συλλόγου Ειδικής Αγωγής είναι η διαμόρφωση ερευνητικά βασισμένων συστάσεων και προτάσεων οι οποίες θα μπορούσαν να συμβάλουν ουσιαστικά στην άσκηση μιας εκπαιδευτικής πολιτικής στα γενικά σχολεία και τις σχολικές μονάδες ειδικής αγωγής.** Μιας εκπαιδευτικής πολιτικής με θεσμούς και πρακτικές που θα διευκολύνουν ποικιλοτρόπως και χωρίς ενδοιασμούς **την ένταξη των ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες** στις σχολικές δομές, ενώ ταυτόχρονα θα βελτιώνουν διαρκώς την παρεχόμενη εκπαίδευσή τους.

Το εκπαιδευτικό σύστημα δεν ελέγχει πλήρως την ιεραρχία των ικανοτήτων και των ίσων ευκαιριών που διακηρύττει ότι εγγυάται. Η αξία των διαφόρων εκπαιδευτικών διαδικασιών

που επιβάλλει εξαρτάται από την αξία των θέσεων εργασίας που προσβλέπει και το ύψος της χρηματοδότησης της δημόσιας παιδείας από τις εθνικές και ευρωπαϊκές οικονομικές εισροές. Μια από τις πιο κραυγαλέες αδυναμίες του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος βρίσκεται στο ότι τείνει όλο και περισσότερο να μη γνωρίζει και να μην αναγνωρίζει, παρά μια ομογενοποιημένη μορφή εκπαιδευτικής, ερευνητικής και διανοητικής διεργασίας. Μιας εγκαθιδρυμένης ιεραρχικής και γραφειοκρατικής διεργασίας που απαιτεί από τους εκπαιδευτικούς θεσμούς να προσανατολίζονται στους προσδιορισμένους στόχους που θέτουν οι κυρίαρχες -οικονομικά και πολιτικά- κοινωνικές ελίτ. **Το υπάρχον εκπαιδευτικό σύστημα έχει το απόλυτο προνόμιο να ορίζει τους παιδαγωγικούς, ψυχολογικούς και διδακτικούς μεθοδολογικούς προσανατολισμούς που αναδεικνύουν ως κατώτερη κάθε άλλη μορφή ιδιαιτερότητας που παρουσιάζεται στον μαθητικό πληθυσμό, όπως είναι π.χ. οι ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Γι' αυτό τους κάτοχους αυτών των «ακρωτηριασμένων ιδιαιτεροτήτων» τους προορίζει να έχουν μια λίγο ως πολύ λυπηρή εμπειρία, τόσο της κουλτούρας που έχουν δεχθεί, όσο και της σχολικά κυρίαρχης κουλτούρας.**

Ο Πανελλήνιος Επιστημονικός Σύλλογος Ειδικής Αγωγής -Π.Ε.Σ.Ε.Α.- για επιστημονικούς, κοινωνικούς και πολιτικούς λόγους οι οποίοι είναι αδιαχώριστοι, αγωνίζεται ενάντια σε όλες τις μορφές ιεράρχησης των πράξεων και των γνώσεων, αμφισβητώντας κάθε ιεράρχηση η οποία εγκαθίσταται ανάμεσα στο «καθαρό» και το «εφαρμοσμένο», ανάμεσα στο «θεωρητικό» και το «πρακτικό» ή το «τεχνικό». Γνωρίζουμε πολύ καλά πώς αυτές οι ιεραρχήσεις επιδιώκουν την κοινωνική αναγνώριση ενός πλήθους διακριτών και αμείωτων ιεραρχιών τόσο στους ανθρώπους «των ικανοτήτων» όσο και στους ανθρώπους «των ιδιαιτεροτήτων». Για να περιοριστούν τα αρνητικά αποτελέσματα των ισχυρών εκπαιδευτικών ιεραρχιών, οι οποίες δρουν ως αυτο-εκπληρούμενες προφητείες, μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε την ελαχιστοποίηση του αποτελέσματος των προκαθορισμένων σχολικών τους ετυμηγοριών που ενθαρρύνουν την εξασφάλιση κοινωνικής και οικονομικής θέσης για τους έχοντες και κατέχοντες, ενώ παράλληλα στιγματίζουν και κατηγοριοποιούν χιλιάδες μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες εγκλείοντάς τους σε κάθε είδους αποκλεισμό.

Με βάση τα παραπάνω, εκπαιδευτικοί γενικής και ειδικής αγωγής, σχολικοί ψυχολόγοι, κοινωνικοί λειτουργοί και άλλες ειδικότητες εμπλεκόμενες στη σχολική ζωή –οι πιο συνειδητοποιημένοι σχετικά με την αξιολόγηση, την επίδοση, τη διάγνωση, την υποστήριξη των μαθητών, και επομένως σχετικά με τα όρια της εγκυρότητας των κρίσεών τους, και ίσως τα τραυματικά αποτελέσματα που μπορεί αυτές να έχουν- θα πρέπει να αποφεύγουν τους μη ανακαλέσιμους χαρακτηρισμούς και στιγματισμούς σε κάθε μαθητή και μαθήτρια, έχοντας υπόψη τους ότι, σε όλες τις περιπτώσεις, κρίνουν την ακριβή και μερική ολοκλήρωση και όχι την ουσία ή τη φύση της προσωπικότητας. Το πλήθος των αναγνωριζόμενων μορφών επιτυχίας, το οποίο θα απελευθέρωνε την εκπαιδευτική κοινότητα από την υποχρέωση να τυποποιεί και να αξιολογεί όλους τους μαθητές, σύμφωνα με ένα μοντέλο, μαζί με το πλήθος των παιδαγωγικών που θα επέτρεπε την αύξηση του κύρους και την απαίτηση διαφορετικών επιδόσεων (στα όρια του πολιτισμικού ελαχίστου που κοινά απαιτείται σε κάθε επίπεδο), θα μπορούσαν να κάνουν το σχολείο, όχι έναν τόπον στιγματισμού και αποτυχίας των λιγότερο ευνοημένων ψυχοσωματικά ή κοινωνικά, αλλά έναν τόπον όπου όλοι θα μπορούσαν να βρουν το δικό τους τρόπο ευτυχίας, επιτυχίας και κοινωνικής αποδοχής.

Προκειμένου να πάρει η αναγκαία αξιολόγηση των «ικανοτήτων και ιδιαιτεροτήτων» τη μορφή μιας συμβουλής προσανατολισμού μάλλον, παρά μιας ετυμηγορίας στιγματισμού-αποκλεισμού, θα πρέπει να πολλαπλασιάσουμε τις κοινωνικά ισοδύναμες κατευθύνσεις (σε αντίθεση με τις σημερινές ιεραρχημένες κατανομές θέσεων εργασίας). Το εκπαιδευτικό σύστημα οφείλει να εξασφαλίζει όλες τις θεσμικές διευκολύνσεις σε εκείνους που θα ήθελαν να περάσουν από τη μια κατεύθυνση στην άλλη ή να συνδυάσουν γνωστικές – κοινωνικές – τεχνολογικές μαθήσεις που συνδέονται με διαφορετικές κατευθύνσεις. **Η αυστηρότητα των υποχρεωτικών διαδρομών, των μη αντιστρέψιμων προγραμμάτων, η οποία δίνει ένα σχεδόν μοιραίο βάρος στις αρχικές επιλογές και στις ετυμηγορίες διαφόρων εκπαιδευτικών μηχανισμών (σχολείο,**

ΚΔΑΥ, διοικητικά όργανα της εκπαίδευσης κλπ.) και οδηγεί στον αποκλεισμό, θα πρέπει να καταπολεμηθεί με όλα τα επιστημονικά και δημοκρατικά μέσα.

2. Οι Νέες Νομοθετικές Ρυθμίσεις για την Ειδική Αγωγή: Προοπτικές και Αδιέξοδα

Η Κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας και η ηγεσία του Υπουργείου Παιδείας διατείνονται, από το φθινόπωρο του 2004, ότι είναι έτοιμες να προχωρήσουν σε νομοθετικές ρυθμίσεις για το υποσύστημα της ειδικής αγωγής. Όμως, παρά την επίσημη δημοσιοποίηση -το Μάρτιο του 2007- σχεδίου νόμου, που αφορούσε την «εκπαίδευση των ατόμων με αναπηρίες και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες», και την ανοικτή πρόσκληση προς τα Πολιτικά Κόμματα και τους φορείς για διαβούλευση και προώθηση στη Βουλή των Ελλήνων προς ψήφιση των νέων νομοθετικών ρυθμίσεων, μέχρι σήμερα τίποτα δεν καρποφόρησε.

Η πολιτική αδυναμία και ατολμία της Κυβέρνησης της Νέας Δημοκρατίας να προχωρήσει σε μια δημοκρατική διαπραγμάτευση με τα Πολιτικά Κόμματα και τους συλλογικούς φορείς της ελληνικής κοινωνίας προκάλεσε ποικίλες στρεβλώσεις και απορυθμίσεις στο υποσύστημα της ειδικής αγωγής. Είναι περισσότερο από εμφανές, ότι τα τελευταία χρόνια στους ηγετικούς κύκλους του Υπουργείου Παιδείας επικρατεί μια ιδιότυπη γραφειοκρατική και διοικητική αντίληψη η οποία αγνοεί επιδεικτικά τη φιλοσοφία της Ένταξης και τη διεπιστημονική προσέγγιση που απαιτείται στα ζητήματα της αγωγής, εκπαίδευσης και υποστήριξής των α.με.ε.ε.α.. Οι διαφορούμενες πολιτικές του Υπουργείου Παιδείας για τα Κέντρα Διάγνωσης, Αξιολόγησης και Υποστήριξης αποσιλώνουν διαρκώς τον εκπαιδευτικό - υποστηρικτικό προσανατολισμό τους και τείνουν να τα μετατρέψουν σε κακέκτυπα των ιατροπαιδαγωγικών υπηρεσιών οδηγώντας τα σε λειτουργίες που απαξιώνουν τα δικαιώματα του παιδιού, αλλά και κάθε δημοκρατική – παιδαγωγική αξία. Επιπλέον το ενδιαφέρον της Πολιτείας για την Ένταξη των ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στο δημόσιο εκπαιδευτικό σύστημα υπονομεύεται διαρκώς με αυθαίρετες ενέργειες και αντιφατικές εσωτερικές εκπαιδευτικές πολιτικές αποφάσεις και πρακτικές, από την πλευρά των θεσμικών οργάνων της διοίκησης της εκπαίδευσης, θέτοντας διαρκώς εμπόδια και προσκόμματα στην απρόσκοπτη υλοποίηση του υπάρχοντος νομοθετικού πλαισίου για την ειδική αγωγή, εκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση των α.με.ε.ε.α. Πολλοί Διευθυντές Εκπαίδευσης και Προϊστάμενοι, ακόμα και των ΚΔΑΥ, με τη σύμπραξη μερικές φορές και Σχολικών Συμβούλων προχωρούν σε παράνομες ενέργειες, και με προφορικές εντολές **αναστέλλουν τη λειτουργία Τμημάτων Ένταξης, κι έτσι υποχρεώνουν τους εκπαιδευτικούς ειδικής αγωγής να καλύψουν λειτουργικά κενά σε γενικές τάξεις διαφόρων σχολείων, αφήνοντας εκτεθειμένα τα παιδιά ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στο σχολικό και τον αποκλεισμό.** Δεν είναι λίγες οι φορές, που με συνοπτικές διαδικασίες, έχοντας συνταγές για όλους και για όλα προχωρούν σε πρακτικές που τσαλαπατούν την επαγγελματική ταυτότητα των εμπλεκομένων επαγγελματιών στον ευαίσθητο χώρο της ειδικής αγωγής καταστρέφοντας τη λεπτή σχέση που αναπτύσσει η οικογένεια με τις σχολικές λειτουργίες. Είναι χαρακτηριστικές οι περιπτώσεις όπου σε διάφορα ΚΔΑΥ οι Προϊστάμενοι σοφίζονται διάφορα τεχνάσματα ή προφασίζονται απίθανες δικαιολογίες, και εξασφαλίζοντας τη «φιλία» διαφόρων Περιφερειάρχων και Διευθυντών Δ/νσεων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, αποφεύγουν την υποστήριξη και την αξιολόγηση δεκάδων ή και εκατοντάδων ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Διάφοροι από αυτούς, ενώ έχουν ταχθεί από το νόμο να διασφαλίζουν το δικαίωμα πρόσβασης των α.με.ε.ε.α. στο εκπαιδευτικό σύστημα, «κακομεταχειρίζονται» γονείς και παιδιά με απίθανες αιτιολογίες στηριζόμενοι σε υποσημειώσεις διαφόρων ερμηνευτικών εγκυκλίων του Υπουργείου Παιδείας, οι οποίες δεν είναι σύνομες με το Σύνταγμα της Ελλάδας, το Διεθνές Δίκαιο και το Ν. 2817/2000.

Πριν από ένα χρόνο, το 2007, με την ενεργή παρουσία των εκπροσώπων των Πολιτικών Κομμάτων και των Οργανώσεων των ατόμων με ειδικές ανάγκες, ο Πανελλήνιος Επιστημονικός Σύλλογος Ειδικής Αγωγής -Π.Ε.Σ.Ε.Α.-, συν-διοργάνωσε **στις 29 Ιανουαρίου 2007** Κοινή Συνέντευξη Τύπου με την Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία -Ε.Σ.Α.με.Α.-, την

Πανελλήνια Ομοσπονδία Σωματείων Γονέων και Κηδεμόνων Ατόμων με Αναπηρία - Π.Ο.Σ.Γ.Κ.Α.με.Α.,- και την Π.Ο.Ε.Ε.Π., όπου ζητήσαμε όλοι οι φορείς να ανοίξει αμέσως ο διάλογος για το σχεδιαζόμενες θεσμικές αλλαγές στην ειδική αγωγή. Στις **13 Φεβρουαρίου 2007** οι παραπάνω φορείς μαζί με τους εκπαιδευτικούς της γενικής και της ειδικής αγωγής, το ειδικό προσωπικό, τα άτομα με αναπηρία και τη συμπαράσταση επιστημονικών, πολιτικών και κοινωνικών οργανώσεων συμμετείχαν σε μαζική συγκέντρωση διαμαρτυρίας μπροστά στο Υπουργείο Παιδείας και στη συνέχεια συναντήθηκαν με την ηγεσία του Υπουργείου Παιδείας θέτοντας στο τραπέζι του διαλόγου τις κοινές θεσμικές προτάσεις που συμφώνησαν οι φορείς. Αυτές οι αγωνιστικές κινητοποιήσεις της ΕΣΑμεΑ, της ΠΟΣΓΚΑμεΑ, του ΠΕΣΕΑ και άλλων οργανώσεων, υποχρέωσαν την τότε Υπουργό Παιδείας κ. Γιαννάκου Μαριέττα να συμπεριλάβει στο σχέδιο νόμου για την ειδική αγωγή δύο σημαντικά αιτήματα των παραπάνω συλλογικών φορέων: 1) «Η φοίτηση των ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και αναπηρία να είναι υποχρεωτική από το 5^ο έτος μέχρι το 18^ο της ηλικίας τους», και 2) «Το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων να είναι ο αποκλειστικός φορέας της ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης των α.με.ε.ε.α., που παρέχεται δωρεάν από το κράτος στα δημόσια σχολεία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, τα οποία οργανώνονται, στελεχώνονται, εξοπλίζονται και υποστηρίζονται κατάλληλα, ώστε να εξασφαλίζεται η αναγκαία διδακτική και ψυχοπαιδαγωγική υποστήριξη των μαθητών».

Στο σχέδιο νόμου, που δημοσιοποίησε η Κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας, στα **μέσα του έτους 2007**, και κοινοποίησε στους φορείς, αναγνωρίζει ότι «το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων είναι ο αποκλειστικός φορέας της ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης των α.με.ε.ε.α., που παρέχεται δωρεάν από το κράτος στα δημόσια σχολεία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, τα οποία οργανώνονται, στελεχώνονται, εξοπλίζονται και υποστηρίζονται κατάλληλα, ώστε να εξασφαλίζεται η αναγκαία διδακτική και ψυχοπαιδαγωγική υποστήριξη των μαθητών». Όμως **σε άλλες διατάξεις επιχειρείται παντοιοτρόπως η υπονόμευση, αν όχι η ακύρωση των παραπάνω κατακτήσεων. Συγκεκριμένα:**

1. Ακυρώνεται η φιλοσοφία της ένταξης των α.με.ε.ε.α. σε «**Ένα Σχολείο για Όλους**», διότι στις νέες νομοθετικές ρυθμίσεις κατηγοριοποιούνται τα άτομα με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή άλλες αναπηρίες και υποχρεώνονται να φοιτήσουν σε ειδικά σχολεία με ονοματεπώνυμο την αναπηρία, η οποία θα προκύπτει από «το είδος και το βαθμό των ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών και που θα προσδιορίζουν τον τύπο και την κατηγορία αναπηρίας των σχολικών μονάδων ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης».

2. Αμφισβητείται ο εκπαιδευτικός – παιδαγωγικός προσανατολισμός των ΚΔΑΥ, τα οποία υποχρεώνει να επιστρέψουν στην ιατροποίηση της ειδικής αγωγής με την «υιοθέτηση των πιστοποιητικών, των αξιολογήσεων και των εισηγήσεων των ιατρο-διαγνωστικών και ιατρο-παιδαγωγικών κέντρων. Ένα μείγμα ανομίας, παραβίασης της επιστημονικής δεοντολογίας, διαφθοράς και οικονομικής συναλλαγής ανάμεσα σε δημόσιους λειτουργούς και ελεύθερους επαγγελματίες των ιδιωτικών κέντρων ειδικής αγωγής που λειτουργούν ανεξέλεγκτα, χωρίς έλεγχο από τις κρατικούς μηχανισμούς.

3. Δεν προχωρά στην ίδρυση Τμημάτων Ένταξης ή Συνεκπαίδευσης σε κάθε σχολική μονάδα της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης για να διευκολύνει την ένταξη όλων των α.με.ε.ε.α. σε «**Ένα Σχολείο για Όλους**», χωρίς διακρίσεις, ρατσισμούς και αποκλεισμούς.

4. Και στις νέες νομοθετικές ρυθμίσεις πλήθος σοβαρών προβλημάτων της αγωγής, εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης των ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες **αφήνονται στο έλεος άπειρων προεδρικών διαταγμάτων και υπουργικών αποφάσεων που θα εκδοθούν στο απροσδιόριστο μέλλον με τη φροντίδα του Υπουργού Παιδείας και συναρμόδιων Υπουργών.** Η επανάληψη των ίδιων νομικο-πολιτικών αδυναμιών στις επιχειρούμενες νομοθετικές αλλαγές στο υποσύστημα της ειδικής αγωγής φανερώνει ότι στους φορείς της κρατικής εξουσίας επικρατεί η τάση να αποσπάται το φαινόμενο του αποκλεισμού στους εκπαιδευτικούς θεσμούς από τις γενικότερες συνθήκες που το γεννούν, ενώ αυτό είναι «το καταραμένο απόθεμα» πιο σύνθετων φαινομένων. Δεν αντιλαμβάνονται ότι η διχοτόμηση αυτού

του φαινομένου αφορά κι όσους φοιτούν σε σχολείο και σε όσους «πετάγονται» εκτός του σχολείου. Σοβαρές μελέτες και έγκυρες έρευνες έδειξαν ότι αποτελεί χαρακτηριστικό διαιρετικό στοιχείο και μεταξύ των παιδιών που φοιτούν σε σχολεία και των δύο βαθμίδων της εκπαίδευσης.

5. Όμως διάφορες επίμαχες διατάξεις οι οποίες παραχωρούν συγκεντρωτικές υπερεξουσίες στον Υπουργό Παιδείας, του Σχολικούς Συμβούλους Ειδικής Αγωγής και τη Διεύθυνση Ειδικής Αγωγής του ΥΠΕΠΘ σε βάρος των θεσμικών συλλογικών οργάνων του εκπαιδευτικού συστήματος με αρμοδιότητες που διευκολύνουν τη «συναλλαγή» απευθείας με την οικογένεια του μαθητή με ειδικές ανάγκες αποδυναμώνουν τα δημοκρατικά χαρακτηριστικά λειτουργίας του εκπαιδευτικού συστήματος και των σχολικών δομών του, αφήνοντας αδιάφορους τους εκπροσώπους του Υπουργείου Παιδείας ότι ο σχολικός αποκλεισμός των α.με.ε.ε.α έρχεται σε πλήρη σύγκρουση με το Σύνταγμα της Ελλάδας και την ευρωπαϊκή νομοθεσία που επιτάσσει ρητά το δικαίωμα της υποχρεωτικής εκπαίδευσης για όλους του ανήλικους.

6. Δεν προσδιορίζει με σαφήνεια τη σύσταση νέων κλάδων ειδικής αγωγής, όπως είναι οι πτυχιούχοι του Τμήματος Ειδικής Αγωγής του Πανεπιστημίου Βόλου και δεν αναφέρει ρητά πότε θα γίνει ο διαγωνισμός του ΑΣΕΠ και πώς θα διοριστούν οι δάσκαλοι και νηπιαγωγοί ειδικής αγωγής που έχουν προϋπηρεσία ως αναπληρωτές ή ωρομίσθιοι. Εξακολουθεί να διορίζει με συνεντεύξεις ειδικό εκπαιδευτικό προσωπικό σε οργανικές θέσεις των ΣΜΕΑ και των ΚΔΑΥ με αδιαφανείς και ρουσφετολογικές διαδικασίες. Τα τελευταία χρόνια πληθαίνουν οι καταγγελίες για παράνομες προσλήψεις αναπληρωτών και ωρομισθίων στις διάφορες δομές της ειδικής αγωγής: ΚΔΑΥ, Τμήματα Ένταξης και Ειδικά Σχολεία της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, στα ΕΕΕΕΚ, Συνεκπαιδύσεις κλπ.

7. Ενώ η επιλογή στελεχών στις Σχολικές Μονάδες Ειδικής Αγωγής, στα ΕΕΕΕΚ, στα ΤΕΕ Ειδικής Αγωγής και στα ΚΔΑΥ πρέπει να γίνεται με τις ίδιες νομότυπες διαδικασίες που προβλέπονται για όλα τα στελέχη της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης που καταλαμβάνουν διεθυντική θέση για τετραετή θητεία, στο κυκλοφορούν νομοσχέδιο δεν γίνεται καμιά απολύτως αναφορά. Σε διάφορα ΚΔΑΥ οι προϊστάμενοι συμπλήρωσαν επτά (7) χρόνια στην ίδια θέση, χωρίς καμιά κρίση για το θετικό ή το αρνητικό τους έργο. Με τις υπάρχουσες διαδικασίες οι προϊστάμενοι των ΚΔΑΥ διορίζονται και δεν επιλέγονται. Είναι γνωστές οι αντιεπιστημονικές και αντιδημοκρατικές μεθοδεύσεις που ακολουθούνται, ακόμα κι όταν υπάρχουν τα μετρήσιμα κριτήρια. Αντιλαμβάνεται ο καθένας μας το μέγεθος της συναλλαγής που μπορεί να υπάρξει όταν δεν υπάρχουν θεσμοθετημένα μετρήσιμα μόρια, κριτήρια και προϋποθέσεις.

8. Χρειάζεται ξεκάθαρη νομοθετική αποτύπωση ότι «οι διορισμοί, οι τοποθετήσεις, οι μεταθέσεις και οι αποσπάσεις των εκπαιδευτικών και του ειδικού προσωπικού γίνονται με ενιαία δεδομένα (διαδικασία, προϋπηρεσία, κοινωνικά κριτήρια, θητεία) τόσο στη Γενική όσο και την Ειδική Αγωγή». Οι εκπαιδευτικοί ειδικής αγωγής που εργάζονται στα Τμήματα Ένταξης και κάθε τύπο Σχολείου Ειδικής Αγωγής της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης να έχουν δικαίωμα μετάθεσης όταν υπηρετούν ένα (1) έτος στην οργανική τους θέση. Το ίδιο να ισχύει και για το ειδικό προσωπικό. Για όσους υπηρετούν στα ΚΔΑΥ να θεμελιώνεται δικαίωμα μετάθεσης μετά τη συμπλήρωση διετούς υπηρεσίας στην οργανική τους θέση.

9. Στις νέες νομοθετικές ρυθμίσεις να προβλεφθεί: α) η δημιουργία οργανικών θέσεων στα ΕΕΕΕΚ και η άμεση κάλυψή τους και β) η επιλογή Διευθυντών/ Υποδιευθυντών να γίνεται με τετραετή θητεία από το κλάδο εκπαιδευτικών ειδικής αγωγής της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης με μοριοδότηση όπως γίνεται για όλα τα στελέχη της εκπαίδευσης.

10. Ακόμα στις προτεινόμενες νομοθετικές ρυθμίσεις επιδιώκεται η διατήρηση ή η συγκρότηση υπηρεσιακών συμβουλίων ξεκομμένων από τη γενική εκπαίδευση τα οποία, και πάλι δεν θα στηρίζονται στη δημοκρατική αντιπροσώπευση. Κινούμενοι από λογικές πελατειακών πολιτικών σχέσεων συντηρούν και δημιουργούν νέους μηχανισμούς οι οποίοι θα

λειτουργούν ως κέντρα αυθαιρεσίας, παρανομίας, διακρίσεων και διαφθοράς. Χωρίς δημοκρατική εκπροσώπηση και αποσαφηνισμένο νομοθετικό πλαίσιο των δομών και των λειτουργιών του υποσυστήματος της ειδικής αγωγής είναι αδύνατο να υπάρξει διαφάνεια και να ασκηθεί δημοκρατικός έλεγχος. Επιβάλλουν τη φαλκίδευση των δικαιωμάτων των εργαζομένων στο χώρο της ειδικής αγωγής συντηρώντας ένα κλίμα στείρου συντεχνιασμού και υποκειμενικών συγκρούσεων που δεν διευκολύνει τη διεπιστημονική προσέγγιση στις σχολικές μονάδες ειδικής αγωγής και τα ΚΔΑΥ και επιπλέον ακυρώνει κάθε στρατηγικό και λειτουργικό προγραμματισμό στο υποσύστημα της ειδικής αγωγής. **Γι' αυτό και προτείνουμε την κατάργηση των Υ.Σ.Ε.Ε.Π. και Π.Υ.Σ.Ε.Ε.Π., και ένταξη των συναδέλφων από διάφορες ειδικότητες (φυσικοθεραπευτές, κοινωνικούς λειτουργούς, σχολικούς ψυχολόγους, λογοθεραπευτές κ.ά.) στα Περιφερειακά (ΠΥΣΠΕ -ΑΠΥΣΠΕ και ΠΥΣΔΕ -ΑΠΥΣΔΕ) και Κεντρικά (ΚΥΣΠΕ και ΚΥΣΔΕ) Συμβούλια, αντίστοιχα με τη βαθμίδα που εργάζονται.**

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Πανελληνίου Επιστημονικού Συλλόγου Ειδικής Αγωγής -Π.Ε.Σ.Ε.Α.- μπροστά στη δομική και λειτουργική αδυναμία των ΚΔΑΥ να αξιολογήσουν και να υποστηρίξουν τα άτομα με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στις σχολικές μονάδες της γενικής και της ειδικής αγωγής ζήτησε να προβλέπεται ρητά στο νέο νόμο η ανάθεση αρμοδιοτήτων και ρόλων στους εκπαιδευτικούς ειδικής αγωγής, το σύλλογο διδασκόντων των σχολείων και τους σχολικούς συμβούλους για να προσφέρεται, χωρίς προσκόμματα και εμπόδια άμεση παιδαγωγική και ειδική εκπαιδευτική υποστήριξη στα α.με.ε.ε.α.. Να μην είναι προαπαιτούμενο το Πιστοποιητικό των ΚΔΑΥ ή των ιατροπαιδαγωγικών υπηρεσιών, γιατί μέχρι σήμερα τα πιστοποιητικά κατηγοριοποίησης χρησιμοποιήθηκαν ως επιπλέον θεσμικό εμπόδιο για να κλείνουν Τμήματα Ένταξης και Σχολεία Ειδικής Αγωγής με τη φτηνή δικαιολογία στελεχών της εκπαίδευσης ότι δεν υπάρχουν μαθητές με ειδικές ανάγκες και μαθησιακές δυσκολίες.

Επιπλέον ο Π.Ε.Σ.Ε.Α. ζήτησε από τον αρμόδιο Υφυπουργό Παιδείας να συμμετέχει ουσιαστικά στη διαμόρφωση -στις αρχές κάθε νέου έτους- του νόμου για την εισοδηματική πολιτική της Κυβέρνησης για να μη γίνονται διακρίσεις εις βάρος του ειδικού προσωπικού και των εκπαιδευτικών ειδικής αγωγής που εργάζονται στις δομές της ειδικής αγωγής (τα Τμήματα Ένταξης, τα Ειδικά Σχολεία, τα ΕΕΕΕΚ, τα ΤΕΕ Ειδικής Αγωγής, τα ΚΔΑΥ, τη Συνεκπαίδευση, την Κατ' οίκον υποστήριξη, τους Σχολικούς Συμβούλους κλπ.). **Συγκεκριμένα ζητήσαμε: α) να δοθεί άμεσα το επίδομα ειδικής αγωγής σε όσους συναδέλφους κόπηκε επειδή έχουν αποσπαστεί σε Τμήματα Ένταξης ή σε ΚΔΑΥ καθώς και το επίδομα θέσης ευθύνης σε όσους προϊστάμενους των ΚΔΑΥ αφαιρέθηκε με το πρόσκομμα διάφορων αιτιολογήσεων, και β) να σταματήσουν οι διακρίσεις –άνιση μεταχείριση- εις βάρος των εκπαιδευτικών ειδικής αγωγής ή του ειδικού προσωπικού της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης σε θέματα που αφορούν: αποσπάσεις, μεταθέσεις, επιλογή στελεχών της εκπαίδευσης, εκπαιδευτικές άδειες κλπ.).**

3. Η Σημαντικότητα του 5^{ου} Επιστημονικού Συνεδρίου Ειδικής Αγωγής του Π.Ε.Σ.Ε.Α. για τη Διαμόρφωση των Επιστημονικών, Πολιτικών και Θεσμικών Πρακτικών Ποιοτικής Αναβάθμισης της Ειδικής Αγωγής

Ο Πανελλήνιος Επιστημονικός Σύλλογος Ειδικής Αγωγής διαπιστώνοντας τη χρονοβόρα αδράνεια του Υπουργείου Παιδείας να προωθήσει ουσιαστικές νομοθετικές αλλαγές στην ειδική αγωγή επιχείρησε να «ταράξει τα λιμνάζοντα ύδατα» στο υποσύστημα της ειδικής εκπαίδευσης διοργανώνοντας και συμμετέχοντας σε διάφορες επιστημονικές, κοινωνικές, πολιτικές και εκπαιδευτικές συζητήσεις που έγιναν σε πολλές πόλεις της Ελλάδας. Το Προεδρείο και τα Μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου: Ευσταθίου Μηνάς, Βούρβουλης Γιάννης, Γαλάνης Γιώργος, Αντωνόπουλος Αγγελής, Μπουσδούνης Γιάννης, Μπάκας Ηλίας, Ελευθεράκη Γεωργία, Γεωργούλα Αντωνία, Λολίτσας Κωνσταντίνος και Θωμόπουλος Παναγιώτης, καθώς και άλλα

στελέχη του Π.Ε.Σ.Ε.Α. συμμετείχαν είτε ως εισηγητές είτε ως εκπρόσωποι του Π.Ε.Σ.Ε.Α. σε Συνέδρια και Ημερίδες στον Πειραιά, την Αθήνα, τη Θεσσαλονίκη, την Πάτρα, την Καλαμάτα, τον Πύργο, τα Ιωάννινα, την Κέρκυρα, την Πρέβεζα, την Ηγουμενίτσα, το Ηράκλειο, τη Χαλκίδα, τα Τρίκαλα, το Αγρίνιο κλπ. Αποκορύφωμα αυτών των πολύμορφων δράσεων του **Πανελληνίου Επιστημονικού Συλλόγου Ειδικής Αγωγής υπήρξε η διοργάνωση του 5^{ου} Επιστημονικού Συνεδρίου Ειδικής Αγωγής (Πειραιάς, 1 και 2 Δεκεμβρίου 2007)**, όπου με την ερευνητική και επιστημονική μεθοδολογία προσεγγίσαμε ποικίλες όψεις των εκπαιδευτικών θεσμών, όπως είναι: η γραφειοκρατία και συγκεντρωτισμός στις δομές του εκπαιδευτικού συστήματος, η διλημματικότητα των παιδαγωγικών επιλογών και το χρέος του δημόσιου σχολείου να υπηρετήσει τις ανάγκες και την ανάπτυξη όλων των μαθητών, χωρίς διακρίσεις και θεσμικά εμπόδια. Όπως τονίστηκε στο Συνέδριο οι εκπαιδευτικοί ειδικής αγωγής και το προσωπικό ειδικοτήτων, επειδή κατέχουν πλέον εξειδικευμένη γνώση και επιτελούν υψηλό έργο, επιδιώκουν την νομοθετική κατοχύρωση της ένταξής τους στα επιστημονικά επαγγέλματα διεκδικώντας την «μετ' εμποδίων» επαγγελματική τους αυτονομία. Με την κατάκτηση της επαγγελματικής τους αυτονομίας επιδιώκουν: α) να συμβάλουν στην αντιμετώπιση των ανισοτήτων στην εκπαίδευση, και β) να γίνει πρώτη πολιτική προτεραιότητα του ελληνικού κράτους η επίλυση του προβλήματος του σχολικού και κοινωνικού αποκλεισμού των α.με.ε.ε.α. Ταυτόχρονα υποστηρίχθηκε: «ότι προκειμένου, μέσω της εκπαίδευσης και της κατάρτισης των α.με.ε.ε.α. να επιτευχθεί και η άρση του κοινωνικού αποκλεισμού τους: α) να υποστηριχθεί η παιδαγωγική κατεύθυνση των ΚΔΑΥ, β) να ιδρυθούν ΚΔΑΥ ανά Δήμο, προκειμένου να καλύπτεται η αναλογία ΚΔΑΥ - μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, αναφορικά με το σύνολο του μαθητικού πληθυσμού της περιοχής, γ) τα ΚΔΑΥ να στελεχωθούν με ειδικό προσωπικό και εκπαιδευτικούς ειδικής αγωγής από κάθε βαθμίδα, ούτως ώστε να ανταποκρίνονται στον αντίστοιχο μαθητικό πληθυσμό κάθε δήμου, δ) άμεση πρόσκληση εκπαιδευτικών ειδικής αγωγής και ειδικού προσωπικού για κάλυψη των ήδη οργανικών θέσεων στα ΚΔΑΥ, ε) να διασφαλιστεί ώστε Προϊστάμενος των ΚΔΑΥ να ορίζεται εκπαιδευτικός με αυξημένα επιστημονικά προσόντα και προϋπηρεσία τουλάχιστον πέντε (5) ετών στη Γενική Αγωγή και τριών (3) ετών στην Ειδική Αγωγή».

Λαμβάνοντας υπόψη μας τις τριάντα και πλέον εισηγήσεις και παρεμβάσεις που παρουσιάστηκαν στο **5^ο Επιστημονικό Συνέδριο Ειδικής Αγωγής του Π.Ε.Σ.Ε.Α. με θέμα: «Παιδαγωγικές Πρακτικές και Εκπαιδευτικά Προγράμματα Ενταξιακής Υποστήριξης των Ατόμων με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες» καταγράφηκαν προσθετικά και συνοπτικά τα παρακάτω Πορίσματα:**

1. Το κράτος, στα πλαίσια του υφιστάμενου εκπαιδευτικού συστήματος, οφείλει να προχωρήσει σε μεταρρυθμίσεις και να εμπλουτίσει θεσμικά και να στηρίξει πολιτικά και οικονομικά όλες τις σχολικές μονάδες της γενικής και ειδικής αγωγής στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση για να μπορέσουν να εντάξουν ισότιμα τα α.με.ε.ε.α. σε όλες τις εκπαιδευτικές και παιδαγωγικές λειτουργίες τους. Στα πλαίσια της δημοκρατικής νομιμότητας να ελέγξει και να αποτρέψει στελέχη του εκπαιδευτικού συστήματος που διάκινται εχθρικά εκ πεποιθήσεως στην σχολική ένταξη των α.με.ε.ε.α. και προκαλούν αξεπέραστα εμπόδια στην εγγραφή και τη φοίτησή τους στα γενικά σχολεία. Μια εκπαιδευτική πολιτική, στα πλαίσια ενός στρατηγικού προγραμματισμού, που θα προβλέπει σε μια πενταετία την ίδρυση Τμημάτων Ένταξης σε κάθε σχολική μονάδα της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας, ίσως αποτελέσει την πλέον ρηξικέλευθη πολιτική των τελευταίων είκοσι χρόνων στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα.

2. Στο Συνέδριο αναγνωρίστηκε: α) ότι η σχολική και κοινωνική ενσωμάτωση αποτελεί πρόβλημα επιλογών και στάσεων τόσο του σχολείου όσο και της κοινωνίας, β) ότι και τα άτομα με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες έχουν δικαίωμα στην εκπαίδευση, και επομένως δικαιούνται να ζήσουν όπως και οι «άλλοι», στους ίδιους χώρους με τους «άλλους» σε ένα σχολικό περιβάλλον που δέχεται, χωρίς διακρίσεις το σύνολο των μαθητών, γ) οι εκπαιδευτικοί συμμετέχουν στα συλλογικά όργανα της εκπαιδευτικής κοινότητας (π.χ. Σύλλογος Διδασκόντων) για να συν-διαμορφώσουν τους παιδαγωγικούς και επιστημονικούς όρους στο

σχολείου τους για την, χωρίς προσκόμματα, εκπαίδευση των α.με.ε.ε.α., γιατί οι συλλογικές επιλογές πλέον, πρέπει να αποτρέπουν την μετατροπή των α.με.ε.ε.α σε έναν απομονωμένο και κηδεμονευόμενο μαθητικό πληθυσμό.

3. Συμπερασματικά τονίστηκε από πολλούς εισηγητές και εισηγήτριες, ότι είναι επιτακτική η ανάγκη ουσιαστικής επιμόρφωσης όλων των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης για τα θέματα ειδικής αγωγής, εκπαίδευσης, αλλά και επαγγελματικής εκπαίδευσης των α.με.ε.ε.α., στην ίδια τη σχολική μονάδα, η οποία ανάλογα με τις ανάγκες τους θα καθορίζει και το περιεχόμενο των σεμιναρίων. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι επιστημονικές απόψεις, οι οποίες θεωρούν ότι κάθε σχολική μονάδα οφείλει να υπαγορεύσει τη δημιουργία νέων συνθηκών δίνοντας βαρύτητα:

α) στην επιμόρφωση του εκπαιδευτικού προσωπικού σε θέματα ειδικής αγωγής,

β) στην προσφορά προγραμμάτων ευαισθητοποίησης, ψυχολογικής και συμβουλευτικής στήριξης στους γονείς και στους μαθητές,

γ) την εφαρμογή ειδικών στρατηγικών ενσωμάτωσης των α.με.ε.ε.α. με την καλλιέργεια θετικής στάσης από την πλευρά εκπαιδευτικών, μαθητών και γονέων απέναντι στα α.με.ε.ε.α. και σταθερό προσανατολισμό τη συνεκπαίδευσή τους (Inclusive education) με παράλληλη στήριξη από θεσμούς, όπως είναι τα Τμήματα Ένταξης και η Συνεκπαίδευση, και,

δ) στην εξασφάλιση της προσβασιμότητας σε όλες τις λειτουργίες της σχολικής μονάδας, καθώς και την κατάλληλη υλικοτεχνική υποδομή (στέγαση σε αίθουσες πολλαπλών επιλογών, νέες τεχνολογίες, εποπτικό υλικό, παιδαγωγικές κατασκευές, αθλητικές και πολιτιστικές εγκαταστάσεις κλπ.).

4. Τα αναλυτικά προγράμματα στα γενικά και ειδικά σχολεία της Πρωτοβάθμιας και της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης πρέπει να καταστούν ελκυστικά και ευέλικτα, ώστε να διευκολυνθούν οι μαθητές και οι μαθήτριες, που το γνωστικό και το γλωσσικό τους επίπεδο δεν ανταποκρίνεται στο επίπεδο της τάξης που φοιτούν, να μπου σε διαδικασίες μάθησης. Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών για την αναδόμηση των αναλυτικών προγραμμάτων σε μικρο-επίπεδο είναι απαραίτητη για να μπορέσουν να ικανοποιούν τις ανάγκες όλων των μαθητών και των μαθητριών τους με ή χωρίς ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Είναι απαραίτητο να βρεθούν εναλλακτικοί τρόποι στήριξης των α.με.ε.ε.α. σε συνεργασία με τα ίδια τα παιδιά, για να αποφευχθεί η καλλιέργεια της εντύπωσης ότι αυτά περιθωριοποιούνται. Οι εναλλακτικοί τρόποι στήριξης των α.με.ε.ε.α. δημιουργούν την ανάγκη για προσεχτικά σχεδιασμένα εκπαιδευτικά προγράμματα τα οποία θα είναι προσαρμοσμένα στις ιδιαιτερότητες και τα ενδιαφέροντά τους και θα αξιοποιούν τις νοητικές τους δυνατότητες. Ενώ η εκπαιδευτική πολιτική του ελληνικού κράτους κινείται προς την κατεύθυνση της ενσωμάτωσης των α.με.ε.ε.α στο σχολικό περιβάλλον, όμως, όπως επισημάνθηκε στο Συνέδριο, υπάρχουν αξιόπερα προβλήματα με τα νέα αναλυτικά προγράμματα. Τα νέα σχολικά βιβλία αγνοούν τα παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες και νοητική υστέρηση. Θεωρούν εντελώς ομογενοποιημένο το πληθυσμό και αυτό προκαλεί πολλά εμπόδια στην ένταξη αυτών των παιδιών.

5. Πολλά βήματα πρέπει να γίνουν με την υλοποίηση διαφόρων παρεμβατικών προγραμμάτων ευαισθητοποίησης, και των μαθητών και των γονέων, για την αλλαγή της στάσης τους απέναντι στα α.με.ε.ε.α.. Να δημιουργηθούν στο σχολικό χώρο όροι ισότιμης συμμετοχής και συνθήκες αποδοχής τους. Οι εκπαιδευτικοί πρέπει να συνειδητοποιήσουν ότι οι ομαδικές και οι συνεργατικές δραστηριότητες μπορούν να βοηθήσουν όλους τους μαθητές και τις μαθήτριες στο να μάθουν και να προωθούν την κοινωνική αλληλεπίδραση μεταξύ τους, ευεργετώντας έτσι τόσο τους εαυτούς τους όσο και τους άλλους.

6. Επειδή, «κατά κοινή ομολογία» των εισηγητών-εισηγητριών του Συνεδρίου, τα Τμήματα Ένταξης λειτουργούν ως εναλλακτικό μοντέλο εκπαίδευσης των α.με.ε.ε.α., γιατί εφαρμόζοντας εξειδικευμένα υποστηρικτικά προγράμματα, διευκολύνουν την ενσωμάτωση των α.με.ε.ε.α. στο γενικό σχολείο, η Κυβέρνηση και το Υπουργείο Παιδείας, οφείλουν στα πλαίσια του στρατηγικού τους προγραμματισμού να ιδρύσουν Τμήματα Ένταξης σε όλα τα γενικά σχολεία της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Δηλαδή να σχεδιάσουν

κεντρικά και να εγχαράξουν με σαφήνεια τις πολιτικές προθέσεις και αποφάσεις τους για την οικονομική και πολιτική στήριξη των θεσμών της ένταξης των α.με.ε.ε.α. στα γενικά σχολεία.

7. Το σχολείο αναγνωρίζεται πλέον ως βασικός παράγων στην έκλυση, διατήρηση ή επίλυση των προβλημάτων του παιδιού. Πολλές εναλλακτικές τεχνικές έχουν προταθεί και διάφορα πιλοτικά προγράμματα παρέμβασης έχουν αναπτυχθεί τα τελευταία χρόνια, σε πολλές χώρες, για την αντιμετώπιση των προβληματικών καταστάσεων που αναπτύσσονται στα σχολεία. Η διεπιστημονική προσέγγιση βρίσκεται στο πυρήνα των παρεμβάσεων και οι αρχές που καθορίζουν την συνεργασία των επιστημόνων μεταξύ τους και κυρίως τη συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς αποτελούν σημαντικούς προστατευτικούς παράγοντες. Τα νέα προγράμματα έχουν να κάνουν με την ανάπτυξη μη ιατρικών ψυχο-κοινωνικών στρατηγικών που αξιολογούν και κυρίως ενισχύουν τις κοινωνικές δεξιότητες των παιδιών, αλλά κυρίως υιοθετούν μία ολιστική προσέγγιση και για το ίδιο το παιδί και για το σχολικό πλαίσιο στο οποίο αυτό δρα. Η υποστήριξη των εκπαιδευτικών για την ανάπτυξη παρόμοιων προσεγγίσεων είναι απαραίτητη. Η συμβουλευτική εποπτεία, από την άλλη, των εκπαιδευτικών για την αντιμετώπιση των καταστάσεων κρίσης και των προβληματικών συμπεριφορών στο χώρο του σχολείου, φαίνεται να συμβάλλει αποτελεσματικά στην καλύτερη διαχείριση αυτών των καταστάσεων.

Για το Διοικητικό Συμβούλιο του **Πανελληνίου Επιστημονικού Συλλόγου Ειδικής Αγωγής**, τη Συντακτική Επιτροπή των **«Θεμάτων ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ»** και την Οργανωτική Επιτροπή του Συνεδρίου η έκδοση των **Πρακτικών του 5^{ου} Επιστημονικού Συνεδρίου Ειδικής Αγωγής του Π.Ε.Σ.Ε.Α. με θέμα: «Παιδαγωγικές Πρακτικές και Εκπαιδευτικά Προγράμματα Ενταξιακής Υποστήριξης των Ατόμων με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες» στα τεύχη 38 και 39 του περιοδικού μας** αποτέλεσε πραγματικό άθλο και έδωσε δύναμη σε όλους να συνεχίσουμε αγωνιστικά και συλλογικά υπερπηδώντας κάθε δυσκολία.

4. «Θέματα ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ» περιοδικό επιστημονικού και κοινωνικού προβληματισμού

Θα ήταν παράλειψή μας να μην αναφερθούμε στο επιστημονικό περιοδικό του Π.Ε.Σ.Ε.Α. **«Θέματα ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ»**, το οποίο κατά τη διάρκεια του έτους 2007 με τη στήριξη του Διοικ. Συμβουλίου, των Επιστημονικών Συμβούλων και τη συστηματική και επίμονη εργασία των μελών της Συντακτικής Επιτροπής: Μηνά Ευσταθίου, Γιάννη Βούρβουλη, Γιώργου Γαλάνη, Αγγελή Αντωνόπουλου, Γεωργίας Ελευθεράκη και Γιάννη Μπουσδούνη συνέχισε να εκδίδεται και να αναγνωρίζεται η επιστημονική, η αισθητική, η εκπαιδευτική και η κοινωνική του σημασία από την ελληνική κοινωνία και τις διάφορες εκπροσωπήσεις της. **Η δημοσίευση ερευνητικών μελετών και άρθρων**, που αφορούν την εκπαίδευση των ατόμων με ή χωρίς ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, από συνεργάτες που δραστηριοποιούνται στα Ανώτατα Πανεπιστημιακά Ιδρύματα της Ελλάδας ή είναι μέλη του Π.Ε.Σ.Ε.Α. που έχουν αξιόλογες πτυχιακές και μεταπτυχιακές σπουδές, αλλά και πλούσια εκπαιδευτική δράση στα σχολεία γενικής και ειδικής αγωγής και άλλες οργανωτικές δομές του εκπαιδευτικού συστήματος, **ανέβασε το επιστημονικό κύρος και την αξιοπιστία των «θεμάτων ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ».**

Επίσης επισημαίνουμε το γεγονός ότι το Διοικητικό Συμβούλιο του **Πανελληνίου Επιστημονικού Συλλόγου Ειδικής Αγωγής** και το περιοδικό μας **«ΘΕΜΑΤΑ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ»** ανοίχτηκαν στους φορείς της ελληνικής κοινωνίας και την εκπαιδευτική κοινότητα. Τα Γραφεία μας στη **Γούναρη 21 – 23, 18531 Πειραιάς** (1^{ος} Όροφος, Γραφείο 16). Κάθε Τετάρτη το απόγευμα δεχόντουσαν συνεργασίες για ζητήματα που αφορούσαν τον ευαίσθητο χώρο της ειδικής αγωγής. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός, ότι είχαμε δεκάδες συνεργασίες με οικογένειες και με τους νομικούς τους συμβούλους για να αντιμετωπίσουμε φαινόμενα διακρίσεων και σχολικών αποκλεισμών σε βάρος ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

Το έτος **2007** εκδόθηκαν τα τεύχη **36, 37, 38** και αρχές του έτους **2008** εκδόθηκε το **39^ο** τεύχος -μετά από πολλές θυσίες και προσπάθειες- για να έχουν άμεση πρόσβαση και έγκυρη ενημέρωση για τις δραστηριότητες του επιστημονικού σωματείου τόσο τα μέλη του

Πανελληνίου Επιστημονικού Συλλόγου Ειδικής Αγωγής – Π.Ε.Σ.Ε.Α. – όσο κι οι συνδρομητές του περιοδικού, οι κρατικοί και οι κοινωνικοί φορείς. Είχαν τη δυνατότητα να αντλήσουν και να αξιοποιήσουν μεθοδολογικά και παιδαγωγικά εργαλεία, καθώς και ερευνητικά στοιχεία, που αφορούσαν τόσο τον ευαίσθητο χώρο της ειδικής αγωγής όσο και τις θέσεις και τις δράσεις του Π.Ε.Σ.Ε.Α. για να συμβάλει, ο καθένας από το δικό του μετερίζι θετικά, υπέρ των ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, για αυτό το έργο που επιτελέστηκε, με τη συνδρομή όλων –μικρή ή μεγάλη– είτε ήταν στελέχη είτε ήταν απλά μέλη του Π.Ε.Σ.Ε.Α., σας καλούμε να υπερψηφίσετε τις Εκθέσεις των Διοικητικών και των Οικονομικών Πεπραγμένων. **ΣΑΣ ΚΑΛΟΥΜΕ** σήμερα στην Ετήσια Τακτική Γενική Συνέλευση του Π.Ε.Σ.Ε.Α. να δώσουμε ιδιαίτερη βαρύτητα στη συζήτηση που θα ακολουθήσει για το σχέδιο νόμου, το οποίο αναμένουμε να δημοσιοποιηθεί σύντομα. Στη διάρκεια της κατάθεσης του Διοικητικού Απολογισμού του Διοικητικού Συμβουλίου του Πανελληνίου Επιστημονικού Συλλόγου Ειδικής Αγωγής -Π.Ε.Σ.Ε.Α.- για το Έτος 2007 αναφέρθηκα σε ό,τι διακυβεύεται στον ευαίσθητο χώρο της ειδικής αγωγής και γιατί χρειάζεται να είμαστε, όχι μόνο ιδιαίτερα προσεκτικοί, αλλά ενωμένοι και διαθέσιμοι να κινητοποιηθούμε και να αγωνιστούμε για να υπερασπιστούμε:

- τον ενιαίο, δημόσιο και δωρεάν χαρακτήρα της γενικής και ειδικής εκπαίδευσης
- τα αυτονόητα δικαιώματα για τα άτομα με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες
- τα αυτονόητα δικαιώματα για τους εργαζόμενους στις δομές της ειδικής αγωγής
- Δε ζητάμε πολλά δικαιώματα, τα θέλουμε όλα και χωρίς εκπτώσεις

Σε λίγες ώρες ανοίγουν οι κάλπες για την εκλογή του νέου 11μελούς Διοικητικού Συμβουλίου και της νέας 3μελούς Εξελεγκτικής Επιτροπής του **Πανελληνίου Επιστημονικού Συλλόγου Ειδικής Αγωγής**. Από το Ενιαίο Ψηφοδέλτιο του Π.Ε.Σ.Ε.Α έχετε να επιλέξετε: α) 11 από τους 28 αξιόλογους συναδέλφους υποψήφιους για το Διοικητικό Συμβούλιο, και β) 3 από τους 9 αγαπητούς συναδέλφους που είναι υποψήφιοι για την Εξελεγκτική Επιτροπή. Πάρα πολλά μέλη του Π.Ε.Σ.Ε.Α., ήδη ψήφισαν με την αποστολή της επιστολικής τους ψήφου. Σας καλούμε να συμμετέχετε στις αρχαιρεσίες του Π.Ε.Σ.Ε.Α., γιατί αποτελεί κορυφαία δημοκρατική καταστατική υποχρέωση, κάθε μέλους. Συμμετέχοντας στην ψηφοφορία, όσο το δυνατόν περισσότερα μέλη του Π.Ε.Σ.Ε.Α., και δίνοντας ψήφο σε συναδέλφους, οι οποίοι αφιερώνονται στους επιστημονικούς και κοινωνικούς αγώνες περιορίζοντας την προσωπική τους ζωή υπέρ των δικαιωμάτων των α.με.ε.α., ο **Πανελλήνιος Επιστημονικός Σύλλογος Ειδικής Αγωγής** μπορεί να συνεχίσει απρόσκοπτα το σημαντικό επιστημονικό, πολιτικό και κοινωνικό του έργο.

Αθήνα, 5 Απριλίου 2008

Με εκτίμηση, για το Διοικητικό Συμβούλιο

Του Πανελληνίου Επιστημονικού Συλλόγου Ειδικής Αγωγής -Π.Ε.Σ.Ε.Α.-

Ο Πρόεδρος

Μηνάς Ευσταθίου